

Pro sledování kvality výuky byl pro srovnatelnost dat využit hospitační záznam⁴⁸ používaný Českou školní inspekcí v rámci běžné inspekční činnosti. Tento hospitační záznam je jedním z nástrojů určených pro hodnocení výuky podle kritérií hodnocení škol Českou školní inspekcí.⁴⁹

Pro sledované hodiny byly na základě sledovaných aspektů kvality výuky vypočteny pro účely porovnání sledovaných indikátorů kvality vyučovacích hodin indexy kvality vyučovacích hodin.⁵⁰ Zjištěné indexy vyučovacích hodin z hospitačních záznamů České školní inspekce potvrdily klesající tendenci kvality hodin ve vyšších ročnících, přičemž rozdíl je patrný především mezi přechodem z prvního na druhý stupeň základní školy – průměrný index sledovaných hodin škol ČR prvního stupně činil 102,4 a celková kvalita hodin byla tedy významně vyšší než na druhém stupni, kde průměrný index dosahoval hodnoty 96,6⁵¹.

Srovnáním sledované kvality výuky škol navštívených v rámci tematického šetření se souborem škol, které byly Českou školní inspekcí navštíveny v rámci běžné inspekční činnosti, bylo ověřeno, že výuka ve školách byla na standardní úrovni a jen jedna ze škol se pohybovala statisticky významně nad průměrem základních škol v České republice.⁵²

Míra kvalifikovanosti učitelů ve sledovaných hodinách (87,6 % kvalifikovaných učitelů) byla na stejné úrovni jako u ostatních škol hodnocených Českou školní inspekcí ve školním roce 2019/2020 (90,8 % kvalifikovaných učitelů).⁵³ Sledované hodiny ve školách navštívených v rámci tematického šetření se nelišily od ostatních škol ani průměrným počtem žáků ve třídě. Vyšší však byly počty žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a počty žáků s odlišným mateřským jazykem.⁵⁴

TABULKA 6 | Základní charakteristiky sledovaných hodin (běžné třídy)

	Školy v tematickém šetření	Ostatní školy ČR
Průměrný počet zapsaných žáků ve třídě	19,8	19,4
Průměrný počet přítomných žáků	17,1	16,9
Průměrný počet zapsaných žáků se SVP	3,7	2,4
Průměrný počet přítomných žáků se SVP	3,2	2,0
Průměrný počet přítomných žáků s odlišným mateřským jazykem	0,9	0,4

Ve školách navštívených v rámci tematického šetření byl ve vyučovacích hodinách častěji přítomen asistent pedagoga (šlo o 51,2 % sledovaných hodin oproti 31,8 % sledovaných hodin s přítomnými žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných třídách v ostatních základních školách). Hodiny s přítomným asistentem pedagoga byly lépe hodnoceny především v níže uvedených indikátorech kvality vyučovacích hodin (údaj za 117 sledovaných vyučovacích hodin s přítomností žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, z toho 58 s asistentem pedagoga).

⁴⁸ Hospitační záznam je dostupný na <https://www.csicr.cz/cz/Hospitacni-zaznamy>.

⁴⁹ Oblasti sledování kvality výuky jsou společné pro všechny předměty i ročníky základní školy a dělí se do oblastí:

- ✓ pedagogové systematicky promýšlejí a připravují výuku v souladu s vědomostními, dovednostními i postojeovými cíli definovanými v kurikulárních dokumentech školy a potřebami žáků;
- ✓ pedagogové využívají široké spektrum výchovně-vzdělávacích strategií pro naplnění stanovených cílů;
- ✓ pedagogové systematicky sledují vzdělávací pokrok každého žáka a při plánování a realizaci výuky zohledňují individuální potřeby žáků;
- ✓ pedagogové se ve své práci zaměřují na sociální a osobnostní rozvoj žáků.

⁵⁰ Indexy převedené na T-skór s průměrnou hodnotou 100, směrodatná odchylka 15. T-skór vypočítaný na základě všech hospitačních provedených ČŠI v základních školách ve školním roce 2019/2020. Seznam indikátorů vyučovacích hodin, které byly započteny do celkového indexu vyučovacích hodin, obsahuje příloha č. 2.

⁵¹ Zahrnuto bylo 9 094 vyučovacích hodin v běžných třídách sledovaných v 496 základních školách. Index vyučovacích hodin byl zpracován orientačně za účelem srovnání škol v tematickém šetření. Rozdíl mezi úrovní výuky 1. a 2. stupně potvrdila i přechozí zjištění ČŠI a detailní srovnání obsahují Výroční zprávy ČŠI.

⁵² Srovnatelnost kvality výuky mezi školami působícími ve vyloučených lokalitách a srovnávacími školami konstatovala za použití odlišné metodiky také tematická zpráva Kvalita vzdělávání v sociálně vyloučených lokalitách, ČŠI 2015 (dostupné na <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/>).

⁵³ Tento příznivý výsledek je ovšem pravděpodobně daný popsáním způsobem výběru škol pro tematické šetření. Interní analýza ČŠI provedená na základě údajů z mimořádného šetření MŠMT ke stavu učitelského sboru v regionálním školství z roku 2019 a dat z mezinárodního šetření PISA ukazují, že školy, ve kterých se vzdělávají žáci s nižším SES, mají vyšší míru potřeby získávat další kvalifikované pedagogické pracovníky.

⁵⁴ Tyto dvě kategorie žáků jsou standardně sledovány v rámci hospitačního záznamu ČŠI.